

مقاله کوتاه علمی

تریپس *Stenchaetothrips faurei* (Bhatti) (Thys.: Thripidae): گزارش جدیدی از مزارع برنج ایران

مجید میراب بالو^{۱*}، خدیجه عباسی^۱، طیبه علی زمانی^۲ و سعید افضلی نیا^۳

۱- گروه گیاه پزشکی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه ایلام، ایلام، ایران، ۲- گروه گیاه پزشکی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه

لرستان، لرستان، ایران، ۳- گروه گیاه پزشکی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۵/۲۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۶/۲۷)

چکیده

جنس *Stenchaetothrips* Bagnall متعلق به زیرخانواده Thripinae دارای تنها یک گونه‌ی گزارش شده از ایران است. در این مطالعه، دومین گونه *S. faurei* (Bhatti, 1962) از کشور گزارش می‌شود. تنها دو نمونه‌ی ماده‌ی این گونه از مزارع برنج استان ایلام (غرب ایران) جمع‌آوری شده است. رنگ بدن (بیشتر قسمت‌ها زرد کم رنگ)، نبود اندام حسی روی پس‌گرده و وجود شانه کامل در حاشیه پستی بند هشتم شکم از مهم‌ترین ویژگی‌های گونه به شمار می‌رود. شکل‌های مربوط به گونه و دامنه‌ی انتشار جغرافیایی آن نیز ارائه شده است.

واژه‌های کلیدی: برنج، *Stenchaetothrips*، گزارش جدید، ایلام.

رنگ می‌باشد. عرض سر بیشتر از طول آن، سر دارای دو جفت موی چشم ساده (شکل ۳)، جفت سوم موی چشم ساده کوتاه‌تر از جفت دوم می‌باشد و در خارج از مثلث چشم ساده قرار دارد (شکل ۳)؛ موهای دوم و چهارم پشت چشم‌های مرکب کوتاه‌تر از بقیه است، موی اول تا حدودی کوتاه‌تر از موی سوم می‌باشد (شکل ۳). شاخک‌ها ۷ بندی (شکل ۴)، بندهای سوم و چهارم شاخک دارای اندام حسی دوشاخه می‌باشند. پیش‌گرده دارای ۲ جفت موی بلند در گوشه‌ی عقبی و موهای پشتی - حاشیه‌ای کوتاه‌تر (شکل ۳)؛ پس‌گرده بدون اندام حسی و دارای یک جفت موی میانی که فاصله زیادی از حاشیه جلویی آن دارد (شکل ۵). بال‌های جلویی دارای ۳ موی انتهایی در رگبال جلویی و ۱۲ تا ۱۴ مو در رگبال عقبی است. بند هشتم شکم دارای شانه کامل در حاشیه پشتی (شکل ۶)، بند نهم دارای دو جفت اندام حسی؛ استرنیت‌های شکمی فاقد موهای اضافی، استرنیت‌های دوم و سوم دارای دو جفت موی حاشیه‌ای، استرنیت‌های چهارم تا ششم دارای سه جفت موی حاشیه‌ای، موهای S1 جلوتر از حاشیه عقبی اسکلیت و موهای S2 و S3 در حاشیه‌ی عقبی اسکلیت قرار دارند (شکل ۷).

نمونه‌های بررسی شده: ۲ ماده، روستای چم قوله، شهرستان سرابله (استان ایلام)، برنج، ۱۰ خرداد ماه ۱۴۰۰، (جمع‌آوری شده توسط نویسنده اول).

پراکنش: ایران (استان ایلام)؛ جهان (چین و هندوستان) (Mirab-balou et al., 2011).

از جنس *Stenchaetothrips* تاکنون یک گونه به نام *S. biformis* از ایران گزارش شده است که با داشتن بدن تیره رنگ (شکل ۱) به راحتی از *S. faurei* قابل جدا شدن است.

جنس *Stenchaetothrips* Bagnall در دنیا دارای ۴۲ گونه است که تاکنون تنها یک گونه از این جنس به نام *S. biformis* (Bagnall) از ایران گزارش شده است (Mirab-balou and Chen, 2011). گونه‌های مختلفی از تریس‌ها در مزارع برنج حضور داشته و برخی از آن‌ها از آفات مهم و خسارت‌زا تلقی می‌شوند؛ که تاکنون سه گونه به نام‌های *Stenchaetothrips biformis* (Bagnall)، *Haplothrips aculeatus* (Fabricius) و *H. ganglebaueri* Schmutz از بیشتر مزارع برنج دنیا جمع‌آوری شده‌اند که از میان آن‌ها گونه‌ی *S. biformis* در جنوب شرق آسیا به عنوان یک آفت مهم و خسارت‌زا محسوب می‌شود (Pathak and Khan, 1994). در ایران علاوه بر گونه یاد شده که از مزارع برنج میانه تبریز گزارش شده است (Mirab-balou and Chen, 2011)، گونه‌های دیگری نیز از مزارع برنج مازندران (Rajabian-Miri et al., 2018) و ایلام گزارش شده است (Amoozadeh et al., 2021). در این مقاله، گونه دیگری از جنس *Stenchaetothrips* بر اساس نمونه‌های جمع‌آوری شده از مزارع برنج شهرستان سرابله (استان ایلام) گزارش می‌شود. اسلایدهای میکروسکوپی مورد مطالعه، در کلکسیون حشره‌شناسی گروه گیاه‌پزشکی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه ایلام (ILAMU) نگه‌داری می‌شوند.

گونه‌ی *Stenchaetothrips faurei* (Bhatti)

Chloethrips faurei Bhatti, 1962: 43.

ویژگی‌های گونه (ماده): بدن زرد کم‌رنگ (شکل ۲)؛ قسمتی از سر و بندهای دهم شکمی، دوسوم بند نهم و بخشی از بند هشتم شکمی قهوه‌ای تیره؛ شاخک زرد کم‌رنگ، انتهای بند چهارم و دو سوم انتهایی بند پنجم و بندهای ششم و هفتم قهوه‌ای رنگ؛ بال‌های جلویی یک-

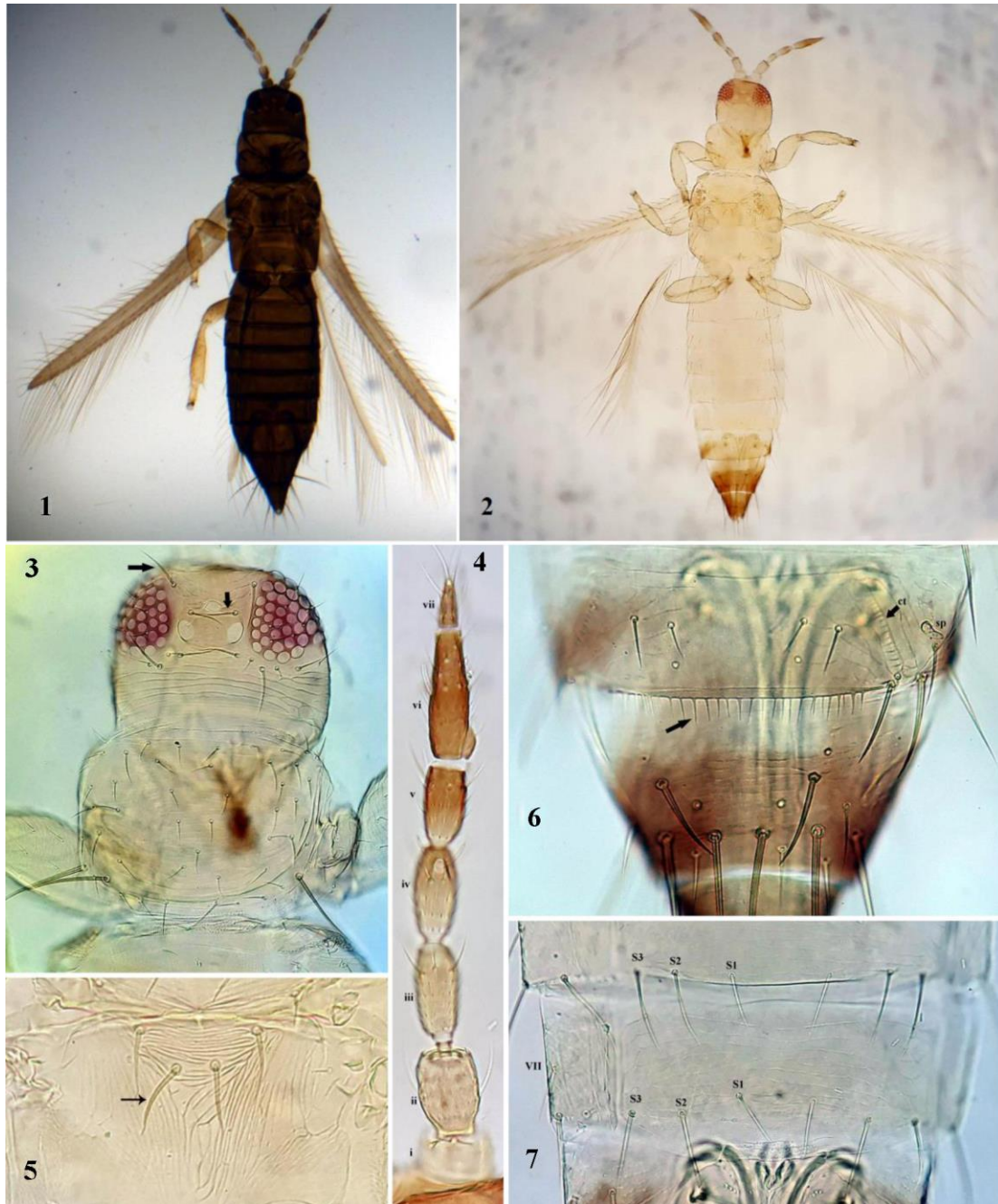
References

- Amoozadeh, A., Mirab-balou, M. and Nazari, A. R. 2021. Population fluctuations of two *Haplothrips* species (Thysanoptera: Phlaeothripidae) in rice fields of Ilam province in various climate regions. *Journal of Animal Environment* 13(1): 407-414.
- Bhatti, J. S. 1962. Additions to the graminivorous Thysanoptera of India. *Bulletin of Entomology, India* 3: 42-47.
- Mirab-balou, M. and Chen, X. X. 2011. Iranian Thripinae with ctenidia laterally on the abdominal tergites (Thysanoptera: Thripidae). *Natura Montenegrina* 10(4): 435-466.

Mirab-balou, M., Tong, X. L., Feng, J. N. and Chen, X. X. 2011. Thrips (Insecta: Thysanoptera) of China. Checklist (Journal of species lists and distribution) 7(6): 720–744.

Pathak, M. D. and Khan, Z. R. 1994. Insect pests of rice. International Rice Research Institute, Manila, Philippines, 19.

Rajabian-Miri, M., Shayanmehr, M. and Mirab-balou, M. 2018. Population fluctuations of thrips (Thysanoptera) and their relationship to the phenology of rice in Babolsar city (Mazandaran Province, Iran). Journal of Insect Biodiversity and Systematics 4(1): 47–55.

شکل های ۱-۷-۱- حشره کامل *Stenchaetothrips bififormis*؛ ۲-۷- گونه *Stenchaetothrips faurei*: ۲- حشره کامل ۳-

سر و پیش گرده؛ ۴- شاخک؛ ۵- پس سینه؛ ۶- بندهای پشتی هشتم و نهم شکم؛ ۷- استرنیت هفتم شکم.

Figures 1-7- 1. *Stenchaetothrips bififormis*, adult; 2- 7. *Stenchaetothrips faurei*: 2. adult; 3. Head and pronotum; 4. Antenna; 5. Metanotum; 6. Abdominal tergites VIII and IX; 7. Abdominal sternite VII.

Short paper

***Stenchaetothrips faurei* (Bhatti) (Thys.: Thripidae): a newly recorded species on rice fields in Iran**

M. Mirab-balou^{1*}, Kh. Abbasi¹, T. Alizamani² and S. Afzalinia³

1. Department of Plant Protection, College of Agriculture, Ilam University, Ilam, Iran, 2. Department of Plant Protection, College of Agriculture, Lorestan University, Lorestan, Iran, 3. Department of Plant Protection, College of Agriculture, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

(Received: August 15, 2021- Accepted: September 18, 2021)

Abstract

The genus *Stenchaetothrips* Bagnall is belonging to the subfamily Thripinae with only one species in Iran. Here, the second species, *S. faurei* (Bhatti, 1962) is newly recorded from the country. Only two female specimens of this species have been collected on the rice fields from Ilam province (west of Iran). The color of body (mainly pale yellow), absence of campaniform sensilla on metanotum and the presence of complete comb on posterior margin of abdominal tergite VIII have been considered the most important characters of the species. Relevant illustrations and geographical distribution of the species are provided.

Key words: Rice, *Stenchaetothrips*, new record, Ilam.

* Corresponding author, E-mail: m.mirabbalou@ilam.ac.ir